

Kiddushin: Ownership or Partnership?

Rabbi Dov Linzer

I. Torah Laws

1. Exodus 20:14

You shall not covet your neighbor's house, you shall not covet your neighbor's wife, nor his manservant, nor his maidservant, nor his ox, nor his ass, nor any thing that is your neighbor's.

שמות פרק כ:יד

לא תקמד בית רעה ס לא תקמד אשת רעה ועבדו וַאֲמָתוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ: פ

2. Deuteronomy 5:17

Nor shall you desire your neighbor's wife, nor shall you covet your neighbor's house, his field, or his manservant, or his maidservant, his ox, or his ass, or any thing that is your neighbor's.

דברים פרק ה:י"ז

וְלֹא תִחְמַד אִשְׁתִּי רֵעֶךָ ס וְלֹא תִחְמַד בֵּית רֵעֶךָ שְׂדֵהוּ וְעַבְדוֹ וְאֲמָתוֹ שׁוֹרוֹ וְחֲמֹרוֹ וְכֹל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ: ס

3. Tosafot HaRosh, Ketuvot (2a), s.v. Nistachfa

The Talmud assumes that her illness is a result of his "luck" (*mazel*) and not her "luck"... because the wife is the purchased property of the husband, like his slave, ox and donkey and her misfortune is a result of his bad luck.

תוס' הראש כתובות (ב.) ד"ה

נסתחפה שדהו

האי דתלי במזלו ולא במזלה ... משום דהאשה קנין כספו של האיש כמו עבדו שורו וחמורו ותלוי במזלו.

4. Leviticus 20:10

And the man who commits adultery with another man's wife, he who commits adultery with his neighbor's wife, the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.

ויקרא פרק כ:י'

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אִשְׁתִּי אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת אִשְׁתִּי רֵעִהוּ מוֹת יוּמָת הַנְּאֻף וְהַנְּאֻפָּת:

5. Sefer HaChinukh, Mitzvah 35

Not to commit adultery... Among the reasons for this mitzvah are ... in addition to the fact that the act of adultery with a married woman has a dimension of stealing, and this is a self-evident thing that is unacceptable...

ספר החינוך מצוה לה

משרשי מצוה זו... מלבד שיש בענין הניאוף עם אשת איש צד גזל שהוא דבר ברור שהשכל מרחיקו...

Kiddushin: Ownership or Partnership?
Rabbi Dov Linzer

II. Mohar and Ketuvah

Originally...

6. Exodus 22:15-16

And if a man seduces a virgin who is not betrothed, and lies with her, he shall pay the bride's dowry, and make her his wife. If her father refuses absolutely to give her to him, he shall pay money according to the dowry of virgins.

שמות פרק כב:ט"ו-ט"ז

(טו) וכי יפתה איש בתולה אשר לא ארשה וישכב עמה מהר ימקרה לו לאשה:
(טז) אם מאן ומאן אביה לתתה לו כסף ישקל כמהר הבתולת:

7. Genesis 34:12

Ask me never so much dowry and gift, and I will give according as ye shall say unto me: but give me the damsel to wife.

בראשית ל"ד:י"ב

הרב עולי מאד מהר ומתן ואתנה כאשר תאמרו אלי ותנו לי את הנעצר לאשה

8. Rashi, ad. loc

Mahor YimHarena – he shall commit himself to pay the *mohar* as a man is obligated to give to his wife, that is, he writes her a *ketuvah* and marries her.

רש"י שמות פרק כב:ט"ו

מהר ימהרנה - יפסוק לה מוהר כמשפט איש לאשתו, שכותב לה כתובה וישאנה:

9. Ramban, ad. loc

What Rashi writes regarding *mohar* that the man shall write out a *ketuvah* for her, this is not true ... for a *ketuvah* is only rabbinically mandated. But the correct explanation of *mohar* is the presents that a groom sends to his betrothed, such as gold and silver objects and clothes for the sake of the *chuppah* and the marriage, and these are what our sages term as *sovlonot* (wedding gifts).

רמב"ן שמות פרק כב:ט"ו

ומה שפירש הרב במהר ימהרנה לו שיפסוק לה מהר כמשפט איש לאשתו שכותב לה כתובה, אינו אמת ... שהכתובה מדברי סופרים הוא. אבל פירוש מהר השלוחים שאדם משלח לארוסתו כלי כסף וכלי זהב ובגדים לצרכי החופה והנשואין, והם הנקראים סבלונות בלשון חכמים.

10. Samuel I 18:25-27

And Saul said, Thus shall you say to David, The king desires no dowry, but a hundred foreskins of the Philistines, to be avenged of the king's enemies. But Saul thought to make David fall by the hand of the Philistines. And when his servants told David these words, it pleased David well to be the king's son-in-law. And before the days expired, David arose and went, he and his men, and slew of the Philistines two hundred men; and David brought their foreskins, and they gave them in full number to the king, that he might be the king's son-in-law. And Saul gave him Michal his daughter for a wife.

שמואל א, יח:כ"ה – כ"ז

(כה) ויאמר שאול פה תאמרו לדוד אין תפיץ למלך במהר פי במאה ערלות פלשתים להנקם באיבי המלך ושאול חשב להפיל את דוד ביד פלשתים:
(כו) ויגדו עבדיו לדוד את הדברים האלה וישר הדבר בעיני דוד להתחתן במלך ולא מלאו הימים:
(כז) ויקם דוד ויגלג הוא ונאנשיו ויהי בפלשתים מאתים איש ויבא דוד את ערלתיהם וימלאום למלך להתחתן במלך ויתן לו שאול את מיכל בתו לאשה:

11. Samuel II 3:14

שמואל ב. ג:י"ד

And David sent messengers to Ish-Bosheth, Saul's son, saying, Deliver me my wife Michal, whom I betrothed at the price of a hundred foreskins of the Philistines.

וישלח דוד מלאכים אל איש בשת בן שאול
לאמר תנה את אשתי את מיכל אשר ארשתי לי
במאה ערלות פלשתים:

12. "Marriage as an Institution: Judaism Under Islam," Mordechai A. Friedman in The Jewish Family, ed. David Kraemer, pp. 32-33.

An important factor in contracting a marriage was the financial arrangements made between the two families. Early Israelite marriage was based on a *mohar* payment of the groom (or his family) to the bride's father. Some students of the *mohar* have suggested that it originally served as purchase money for the bride. In certain societies, such as that of ancient Greece, effecting the marriage required a payment by the bride's family to the groom (or his family), the dowry. Few, if any, scholars have interpreted this as a purchase of the groom, which in itself is a cogent argument against identifying the *mohar* as purchase money.

13. Genesis 31:14-16

בראשית לא:י"ד-ט"ו

14. And Rachel and Leah answered and said to him, Is there yet any share or inheritance for us in our father's house?

(יד) ותען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו:

15. Are we not counted by him as strangers? for he has sold us, and has quite devoured also our money.

(טו) הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו:

16. For all the riches which God has taken from our father, that is ours, and our children's; now then, whatever God has said to you, do.

(טז) כי כל העשר אשר הציל א-להים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה:

14. Genesis 22:20

בראשית פרק כ"ב:כ

And it came to pass after these things, that it was told Abraham, saying, Behold, Milcah, she has also born children to your brother Nahor

ויהי אחרי הדברים האלה ונגד לאברהם לאמר
הנה ילדה מלכה גם הוא בנים לנחור אחיך

15. Genesis 24

בראשית פרק כד

28. And the girl ran, and told those of her mother's house these things. (כח) ותרץ הנער ותגד לבית אמה כדברים האלה:
29. And Rebekah had a brother, and his name was Laban; and Laban ran out to the man, to the well.... (כט) ולרבקה אח ושמיו לבן וירץ לבן אל האיש החוצה אל העין:....
47. And I asked her, and said, Whose daughter are you? And she said, The daughter of Bethuel, Nahor's son, whom Milcah bore to him; and I put the ear ring on her face, and the bracelets on her hands... (מז) ואשאל אתה ואמר בת מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה ואשם הנזם על אפה והצמידים על ידיה:....
53. And the servant brought forth jewels of silver, and jewels of gold, and garments, and gave them to Rebekah; he gave also to her brother and to her mother precious things. (נג) ויוצא העבד פלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתנו לרבקה ומגדנת נתן לאחיה ולאמה:
54. And they did eat and drink, he and the men who were with him, and stayed all night; and they rose up in the morning, and he said, Send me away to my master. (נד) ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני:
55. And her brother and her mother said, Let the girl stay with us a few days, at least ten; after that she shall go. (נה) ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך:
56. And he said to them, Hinder me not, seeing the Lord has prospered my way; send me away that I may go to my master. (נו) ויאמר אליהם אל תאחרו אתי ויקח הצליח דרפי שלחוני ואלכה לאדני:
57. And they said, We will call the girl, and inquire at her mouth. (נז) ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה:
58. And they called Rebekah, and said to her, Will you go with this man? And she said, I will go... (נח) ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אל:..
60. And they blessed Rebekah, and said to her, You are our sister, be you the mother of thousands of ten thousands, and let your seed possess the gate of those who hate them. (ס) ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את הוי לאלפי רבקה וירש זרעה את שער שניאיו:
61. And Rebekah arose, and her maids, and they rode upon the camels, and followed the man; and the servant took Rebekah, and went his way.

The evolution of Mohar to Ketuvah...

16. Mishna Ketuvot 8:8

משנה כתובות ח:ח

So, too, a man may not say to his wife, behold your *kethubah* lies on the table, but all his property is pledged to her *kethuba*.
 וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן, אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה.
 גירשה - אין לה אלא כתובה:.

17. Palestinian Talmud 8:11

תלמוד ירושלמי מסכת כתובות ח:י"א

Originally he would leave the *ketuvah* with her father, and it was easy in his eyes to divorce her. They then established that the *ketuvah* should be left with her husband. But it was still easy to divorce her. They then established that a man should purchase with his wife's *ketuvah* money cups and plates and pots, that is what we teach in the mishna: "He should not say to her behold your *ketuvah* is resting on the table, but all of his property is pledged to her *ketuvah*." They finally established that a person should invest his wife's *ketuvah* money, for once his money is invested and now he will have to lose it, it will be hard in his eyes to divorce her.

בראשונה היתה מונחת כתובתה אצל אבותיה והיתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שתהא כתובתה אצל בעלה אף על פי כן היתה קלה בעיניו לגרשה וחזרו והתקינו שיהא אדם לוקח בכתובת אשתו כוסות וקערות ותמחויים הדא דתנינן לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השולחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה חזרו והתקינו שיהא אדם נושא ונותן בכתובת אשתו שמתוך שאדם נושא ונותן בכתובת אשתו והוא מאבדה היא קשה בעיניו לגרשה

III. Kiddushin: From Acquisition to Partnership

18. Mishnayot Kiddushin, chapter 1

1. A woman is acquired in three ways and acquires her freedom in two. She is acquired by money, by deed, or by intercourse. 'By money': Beth Shammai maintain, a dinar or the worth of a dinar; Beth Hillel rule, a perutah or the worth of a perutah. And how much is a perutah? An eighth of an Italian issar. And she acquires her freedom by divorce or by her husband's death.

A yebamah is acquired by intercourse, and acquires her freedom by halizah or by the yabam's death.

2. A Hebrew slave is acquired by money and by deed...

3. A non-Jewish slave is acquired by money, by deed, and by usage...

4. A large animal is acquired by handing over the reins and small animals by lifting up...

5. Property with leins (real estate) is acquired with money, deed, and usage, and with leins (chattel) is only acquired through dragging the object...

משניות מסכת קידושין פרק א

א. האשה נקנית בשלש דרכים וקונה את עצמה בשתי דרכים נקנית בכסף ובשטר ובביאה בכסף בית שמאי אומרים בדינר ובשוה דינר ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל

היבמה נקנית בביאה וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

ב. עבד עברי נקנה בכסף ובשטר...

ג. עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה...

ד. בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה...

ה. נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה ושאינן להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה...

19. Babylonian Talmud, Kiddushin 2b

Then let him state there, (in the second chapter): "A man acquires"? — He [the Tanna] first employs Biblical phraseology, but subsequently, the Rabbinical idiom. Now what does the Rabbinical term connote?— That he [the husband] forbids her to all [men] as a sanctified object (*hekdesh*)..

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ב:

וניתני התם האיש קונה! מעיקרא תני לישנא דאורייתא, ולבסוף תני לישנא דרבנן. ומאי לישנא דרבנן? דאסר לה אכ"ע כהקדש.

20. Mishna Edyoth, 4:7

A woman is betrothed by a dinar or the value of a denar, according to the opinion of Beth Shammai. But Beth Hillel say: by a perutah or the value of a perutah. And how much is a perutah? One-eighth of an Italian issar.

משנה מסכת עדויות פרק ד:ז

האשה מתקדשת בדנר ובשוה דינר כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים בפרוטה ובשוה פרוטה וכמה היא פרוטה אחד משמנה באיסר האיטלקי

21. Rambam, Laws of Vows, 12:9

If a woman said to her husband, "The pleasure of my sex is forbidden to you," he does not need to annul this vow. To what may this be compared? To one who forbids fruit on the owner of the fruit. Similarly, if he said, "The pleasure of my sex is forbidden to you," he did not say anything, because he is obligated to her in food, clothing, and marital sex, as we have explained in the Laws of Marriage...

רמב"ם הלכות נדרים פרק יב:ט

האשה שאמרה לבעלה הנאת תשמישי אסורה עליך אינו צריך להפר, הא למה זה דומה לאוסר פירות חבירו על בעל הפירות, וכן הוא שאומר לה הנאת תשמישי אסורה עליך לא אמר כלום מפני שהוא משועבד לה בשאר כסות ועונה כמו שבארנו בהלכות אישות...

22. Rashba, Nedarim 15b

"Rav Kahana said that a woman who says 'My pleasure of sex is forbidden to you,' must be forced to have sex with her husband because she is under obligation to him." – The same is true regarding a man who says to his wife, "The pleasure of my sex is forbidden to you." That we force him to have sex with her because he is obligated to her and this is like one who attempts to forbid something on the woman to whom it belongs. And it stands to reason that [her rights] are not only because of the mitzvah, but because they have obligated themselves one to the other for this purpose, because was this intent they entered into marriage (lit. they stood up and were married.)

הרשב"א מסכת נדרים (טו:)

ואמר רב כהנא תשמישי עליך כופים אותה ומשמשותו שעבודי משעבדא ליה. וה"ה לאומר לאשתו הנאת תשמישי עליך שכופים אותו ומשמשה דשעבודי משעבד לה והרי זה כאוסר עליה מה שהוא שלה, ומסתברא דלאו משום מצוה בלבד קאמר אלא משום דנשתעבדו זה לזה לכך שע"י כך עמדו ונשאו...

23. Tosafot, Yevamot (61b), s.v. Panuy

A single man who has sex with a single woman (renders her a *zonah*). This is not specifically a single man, for it is even more so the case with a married man who who commits an act of sexual infidelity against his wife, that the woman (he has had sex with) is considered a *zonah*.

תוס' יבמות (סא:) ד"ה פנוי

פנוי הבא על הפנויה כו' - לאו דוקא נקט פנוי דכ"ש נשוי שמזונה על אשתו דחשובה זונה.

24. Responsa Mashiv Davar

(R. Naftali Zvi Yehuda Berlin, 19th Century)

שו"ת משיב דבר חלק ד סימן לה

Regarding the matter that you asked for me to address once again – what is the nature of the *kinyan*, ownership, that a husband has in regards to his wife – for what matters is she “owned.” And this is what I wrote in my first letter, “Biblically, a man has no ownership over his wife, save for the matter of marriage alone, but nothing outside of this. Therefore, if she vowed and said ‘The pleasure of my sex is forbidden to you,’ he does not have to annul this vow, and he can force her to have sex with him, because it is for this purpose that she is owned by her husband.”

This point is quite clear. When the Torah says that she is his “acquisition made by money,” and when some sources will state that she is “like his male and female slaves,” the intent is that is like them by analogy – the same way slaves are owned for the labor of their hands, she is owned for purposes of marriage, but not for anything else...

Now, regarding her there is no verse that prohibits her from withholding sex from her husband, so whence do we know that she is obligated to acquiesce to him? For perhaps her status as his “acquisition” refers to other things. But this is not the case, for it is clear and self-evident, that the sense of the verse “When a man acquires a woman” is in regards to what the verse indicates – “and he shall come onto her and have sex with her,” and for nothing else... It is thus clear to the Rabbis that a man has no biblical rights in his wife beyond matters of the marriage itself...

... [Thus] a man’s wife, who is owned by him, is obligated to acquiesce to him whenever he desires, and if she does not acquiesce willingly, he can force her, the same way a master forces a slave to work. And all of this is quite clear, there is no need to spend more time discussing it...

25. Responsa Hatam Sofer 7:25

R. Moshe Sofer, Hungary 19th Century

I state that it is clear that in the betrothal of a woman no party is receiving ownership and no party is transferring ownership, but rather it is an equal exchange – he is selling himself and obligating his body to known obligations, food, clothing, and marital obligations. In exchange for this, she is selling and obligating herself to him for sex, Biblically, and for the labor of her hands, Rabbinically. And thus the exchange is an equal one.

אשר בקש לבא שנית בענין קנין אשה לבעלה מה היא, ולמה ולא יזה תכלית נקנית וזה דברי במכתב הקודם ואשר מעכ"ה העתיק אותם במכתבו דמה"ת הן אין לאיש על אשתו שום קנין כי אם לאישות בלבד אבל זולת אישות אין לבעל שום קנין ולכן אם נדרה ואמרה הנאת תשמישי עליך א"צ להפר וכופה ומשמשתו משום שלזה היא קנויה לבעלה:

ודברים ברורים הם, ומה שכתוב בתורה כי הוא קנין כספו, וכן מה שנמצא דאשתו של אדם הוי כעבדו ושפחתו, הכונה כמו עבדו ושפחתו, הכונה למעשה ידיהם כך אשתו לאישות ולא זולת...

הא אצלה אין כתיב אזהרה שלא תמנע ממנו הנאת תשמישה, ומגלן שהיא מחויבת להזקק לו, ודלמא קנין כספו הוא לשארי דברים כמו שפחתו אלא הוא דבר ברור ומושכל ראשון דמשמעות כי יקח איש אשה הוא למה דמסיים הכתוב ובעלה או ובא אליה ולא יותר, מזה למדנו דלזה הפרט היא קנויה לו כמו שפחה לעבודה ולא יותר... אלא משום דברור לחז"ל שאין לבעל שום זכות מה"ת באשתו יותר מעניני אישות...

...אשה שהיא קנויה לו היא מחויבת להזקק בכל עת שירצה ואם אינה מזדקקת לו ברצון יכול לכופה כמו שהאדון כופה שפחתו לעשות מלאכתו וכ"ז הם דברים ברורים ואין כדאי להפוך עוד בזה:

שו"ת חתם סופר חלק ז סימן כה

אני אומר בטח דבקיודשי אשה לא שייך לא קונה ולא מקנה אלא חליפין שהוא מוכר עצמו ומשעבד גופו לשיעבודים ידועים בשאר כסות ועונה, וחלף זה היא מכורה ומשועבדת לו לתשמיש מן התורה ולמעשה ידיה מדרבנן עכ"פ ואיננו אלא חליפין...

26. Kiryat Sefer Ishut Chapter 14

R. Moshe of Trani (*MaBit*), *Tsefat* 1550

A woman who rebels against her husband and says “I find him disgusting” or “I want to cause him pain because of such and such” – we do not force her to have sex with him, because she is not a captive that she must have sex with a man whom she does not desire. Just as we would not force her to accept food and clothing, if she did want to be fed from her husband’s money, such is also the case in regards to *onah*. Or, another argument, the verse states “her *onah*” and not just “*onah*,” the sense being that only with her willingness does she have *onah* for it is her right, and not his right. And if he rebels and refuses to have sex with her because he hates her, he transgresses a negative prohibition, as it says, “he shall not diminish.” Rather, if he hates her, he should divorce her.

קרית ספר על אישות פרק י"ד

המורדת שאומרת מאיס עלי או מצערנה ליה בשביל כך וכך אין כופין אותה שתבעל לו שאינה שבויה שתיבעל למי שאינה רוצה דכמו דשאררה וכסותה אם אינה רוצה להיות ניוזנית מממונו אין כופין אותה כמו כן העונה, אי נמי עונתה קאמר קרא ולא עונה דמשמע דמדעתה הוא דאית לה עונה דזכות[ה] הוא ולא זכותו ואם הוא מורד שלא לבא עליה מפני ששונאה עובר בלא תעשה שנאמר לא יגרע שאם שנאה ישלה.

27. Responsa Maharit 1:5

R. Yosef ben Moshe of Trani (*son of MaBit*), *Sefarad* 1600

For behold she certainly is not obligated to him at all times, if she is not willing, for we only find that a woman is considered a “rebel” if she says “I find him disgusting” or “I am trying to cause him pain,” but if she says during the *onah* period – daily for the men of leisure, etc. – that she is not interested in having sex, it would seem that we do not force her, for she is not a captive of the sword that she have sex with him at all times...

שו"ת מהרי"ט חלק א סימן ה

דהא ודאי לא משעבדה ליה בכל שעה אם היא אינה רוצה שלא מצינו מורדת אלא באומרת מאיס עלי או מצערנא ליה אבל אם היא טוענ' בעונה האמורה בתורה הטיילין וכו' נראה דלא כייפי לה שאינה שבויה' חרב להזדקק לו בכל שעה...

28. “Jewish Marriage in Palestine,” Mordechai Friedman, p. 19

Mutuality of the contract. – Most Palestinian-style *ketubbot* contain a number of elements which appear to convey to the document the form of a mutual contract between two parties. The wife’s status seems, almost, to be approaching equality with the husband’s. This contrasts sharply with the Babylonian *ketubba* which essentially may be characterized as a testimony of unilateral obligations undertaken by the husband to the wife. Granted, there probably were few fundamental differences between Babylonia and Eretz Israel, if any as to the actual legal status of a married woman. We are speaking, rather, of the style and form of the *ketubba*.

Most conspicuous in the Palestinian tradition is the provision which entitled both parties to initiate divorce proceedings. The very term for marriage in that stipulation is שותפות “partnership.” In one Tyrian *ketubba* (no. 20:6) the groom asked the bride to be not only his wife, but, quoting, Malachi 2:14, חברתי ואשת, “my companion and my wife in covenant.” One of the most characteristic elements of the Palestinian *ketubbot* has been called “mutual obligations.” The groom’s undertaking to “nourish, provide for, honor, and esteem” the bride is paralleled by her undertaking to “serve, attend, honor, and esteem him.” The mutuality of the contract is again emphasized in several of the concluding formulae in which the consent of both parties to the contents of the *ketubba* is confirmed and where both give instructions for the writing and signing of the document.

29. Ibid., pp. 181-6

In formulating the bride's acceptance of the proposal, no *ketubbot* contain a direct quote of her words. But some specifically indicate that, in agreeing to marry the groom, she did speak; and her acceptance was not by silent consent: וכן ענת "similarly she responded" (no. 16:6) or ואמרת ... וכן ענת "similarly she responded ... and said" (no. 4:13)... More significant than these occasional phrases is the regular inclusion, in the Palestinian marriage deeds, of an explicit statement of obligations undertaken by the bride, to serve and respect her husband... The wife's understanding aptly depict the reciprocity of the marital arrangements and the active role played by the bride in contracting the "partnership." Their position in the *ketubba* as part of the bride's acceptance of the proposal (so preserved in thirty-six fragments in this collection), from which position we surmise that, at least theoretically, they were to have been recited by her, appears logical and natural...

30. Sefer HaHilukhim, number 25

The people of the East (Babylonia) do not see a ring of kiddushin, and the people of the Land of Israel do see a ring as full kiddushin.

ספר החילוקים, סימן כה

א"מ אין רואין טבעת קידושין, ובני א"י
רואין טבעת קידושין גמורין.

31. Notes of Rabbi Reuven Margoliot, ad. loc.

הערות הר' ראובן מרגליות

The practice to betroth specifically with a ring – is not an ancient one. In the Mishna and the Talmud we do not find any mention of a wedding ring, and from a number of stories we find that they betrothed with all variety of different objects, as long as the object of betrothal was worth a *prtuah* or more. The practice [of a ring] is, however, a creation from the time of the Geonim. This practice emerges, apparently, from the fact that those living in the Land of Israel practiced as a rule, that the woman would receive her own *kiddushin*, and they would not betroth a woman through a transaction with her father, as was the widespread practice in Babylon, because the age of marriage was much higher in the Land of Israel than it was in Babylon. Thus they would give her a piece of jewelry, and the most common was a ring. [It is also possible that there is here outside influence, that they learned from the Romans, who would betroth with a ring.] But in Babylon, where, as rule, the father would accept the betrothal object for his daughter, the practice was never established to betroth with a ring.

But we have already seen a number of times that when it comes to a matter that is not explicit in the Talmud Bavli and is just a matter of custom, the practice of those of the Land of Israel would dominate. And, behold, we find that this custom of those of the Land of Israel, to betroth with a ring, continued to spread widely throughout all the lands, and reached even Babylon. And in the latter half of the period of the Geonim, we find that even in Babylon they betrothed with a ring. In particular, this practice spread through France and Germany, but it was also known in Spain, and the author of the Tur states: “The world has the practice to betroth with a ring” (EH 31).

המנהג לקדש בטבעת דווקא – אינו עתיק ביותר. במשנה ובתלמוד אין אנו מוצאים זכר לטבעת קידושין, ומכמה עובדות אנו לומדים שקידשו בכל מיני חפצים שונים משונים, ובלבד שיהא בדבר שמקדשים בו פרוטה או שוה פרוטה. המנהג הזה הוא איפא יציר תקופה"ג ונובע כנראה מתוך זה, שבני א"י נהגו עפ"ר, שהאשה עצמה מקבלת קידושה ולא היו רגילים לקדש את האישה ע"י אביה, כפי שנהגו לרוב בבבל, כי גיל הנשואין היה גבוה בא"י מאשר בבבל, ומתוך כך נהגו לתת לה טכשיט, והמצוי ביותר: טבעת. [ואפשר שיש כאן השפעה חיצונית שלמדו מהרומים, דנהגו לארס בטבעת]. אבל בבבל שלרוב קיבל האב קידושי בתו לא נקבע שם המנהג לקדש בטבעת.

אבל כבר ראינו כמה פעמים, שבדבר שאינו מפורש בתלמוד הבבלי ואינו אלא מנהג בלבד, היתה ידם של בני א"י על העליונה. והנה אנו רואים כן גם במנהגם זה של בני א"י, לקדש בטבעת, שהוא הולך ומתפשט בכל הארצות, ומגיע אף לבבבל. ובמחצית השניה של תקופה"ג אנו מוצאים כמה פעמים גם בבבל קידושין בטבעת. ביחוד נתפשט המנהג הזה בצרפת ובאשכנז, אבל היה ידוע גם בספרד ובעל הטורים מודיע: "נהגו העולם לקדש בטבעת" [אבה"ע ס' ל"א].